

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania W. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem A.B. i S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w M.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 września 2025 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki i zainteresowanej Spółki od wyroku Sądu
Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 28 listopada 2023 r., sygn. akt III AUa 2847/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od W. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w W. i od S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w M. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Warszawie kwoty po 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) z odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c., tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

[Kliknij tutaj, aby wprowadzić tekst.](#)

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 28 listopada 2023 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 16 sierpnia 2022 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie W. sp. z o.o. s p. k. w likwidacji w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w z 15 stycznia 2019 r. ustalającej A.B. podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i

ubezpieczenie zdrowotne od maja 2016 r. do kwietnia 2017 r. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek W. sp. z o.o. s p. k. w likwidacji w W.

W. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w likwidacji z siedzibą w W. oraz S. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w likwidacji z siedzibą w M. wniosły skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z 28 listopada 2023 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 350 ze zm., dalej jako „ustawa systemowa”) oraz art. 58 ust. 2 k.c.

Przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej uzasadniono istnieniem potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. We wniosku wskazano, że do dnia jej sporządzenia przed Sądem Apelacyjnym rozpatrzonych zostało ponad 60 analogicznych spraw z apelacji organu rentowego z udziałem innych ubezpieczonych, w których zapadały skrajnie różne rozstrzygnięcia. Wszystkie sprawy dotyczyły analogicznych stanów faktycznych, a apelacje organu rentowego od wyroków wydawanych przez sąd pierwszej instancji opierały się na identycznych zarzutach. Skarżący wskazali, że ten sam sąd w części spraw uznawał, że fakt współpracy przez personel opiekuńczy ze skarżącym oraz zainteresowanym stanowił obejście przepisów prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 9 ust. 2 ustawy systemowej, w części zaś oceniał, że takie działanie nie stanowiło obejścia przepisów prawa, gdyż było uzasadnione istniejącymi uwarunkowaniami biznesowymi, rynkowymi i historycznymi. W ocenie skarżących w tej sytuacji istnieje potrzeba wykładni przepisu art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 9 ust. 2 ustawy systemowej, a w szczególności udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy zawarcie dwóch stosunków zobowiązaniowych stanowi obejście przepisów prawa rozumieniu art. 58 § 1 k.c., a tym samym uzasadnione pozostaje skoncentrowanie się wyłącznie na ustaleniu, że w wyniku tak ukształtowanej współpracy powstaje zbieg tytułów ubezpieczeniowych, czy też należy skoncentrować się na zweryfikowaniu istnienia logicznego i ekonomicznie uzasadnionego celu dla zawarcia dwóch

stosunków zobowiązaniowych i tym samym powstaniu zbiegu tytułów ubezpieczeniowych nie należy nadawać relewantnego znaczenia.

W odpowiedzi organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przesłanka w postaci potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (na którą powołują się skarżący) występuje wtedy, gdy określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź gdy jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 czerwca 2008 r., III CSK104/08, LEX nr 424365, z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Należy też wyjaśnić, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego

poglądu (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475).

Skarżący wskazali potrzebę wykładni przepisu art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 9 ust. 2 ustawy systemowej, jednak ani samodzielna wykładnia art. 58 § 1 k.c., ani w związku z treścią art. 9 ust. 2 ustawy systemowej nie budzi wątpliwości, o których wspominają skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W postanowieniach z 23 kwietnia 2025 r., II USK 2/25 (niepubl.), z 13 maja 2025r. II USK 370/24 (LEX nr 3863038) oraz z 3 czerwca 2025 r. II USK 41/25 (niepubl.), Sąd Najwyższy w analogicznych sprawach między stronami, przy identycznej co do istoty skardze kasacyjnej jednoznacznie rozstrzygnął, że skarga w przedstawionej treści nie kwalifikuje się do przyjęcia. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie potwierdza trafność przedstawionych w przytoczonym postanowieniu tez. Wobec tego Sąd przytacza jedynie część przedstawionego wówczas wyводу, odsyłając w pozostałym zakresie do powołanych postanowień.

Po pierwsze czynności mające na celu obejście ustawy zawierają pozór zgodności z ustawą. Ich treść nie zawiera elementów wprost sprzecznych z ustawą, ale skutki, które wywołują i które objęte są zamiarem stron, naruszają zakazy lub nakazy ustawowe. To przez ustalenie celu czynności, swoisty zabieg antycypacji konsekwencji związanych in casu z dokonaniem czynności, można sensownie ustalić fakt obejścia prawa, a to wymaga uwzględnienia zamiarów i dążeń stron podejmujących określone działanie prawne w kwestii relacji do czynności prawnej pozornej (zob. M. Safjan [w:] Kodeks cywilny, t. 1, red. K. Pietrzykowski, 2018).

Po drugie norma z art. 9 ust. 2 ustawy systemowej przewiduje zasadę, zgodnie z którą osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z kilku wymienionych w przepisie tytułów (w tym z umów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 tej ustawy) jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej.

Po trzecie przy stosowaniu przepisów należy zbadać, czy tytuły będące przesłanką zwolnienia z obowiązku ubezpieczenia rzeczywiście istnieją. Kierując się tą dyrektywą, w orzecznictwie rozstrzygnięto, że w sytuacji, gdy finalnym odbiorcą usługi jest ten sam podmiot, a zleceniobiorca wykonuje czynności w tym

samym miejscu i czasie, to rozbieżność tego zlecenia na dwie umowy, zawierane z dwoma podmiotami bez jakiegokolwiek logicznego czy ekonomicznie uzasadnionego celu, nie można rozumieć inaczej, niż jako działanie w celu obejścia prawa - działanie pozorujące zbieg tytułów do ubezpieczenia społecznego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2019 r., I UK 110/18, OSNP 2020 nr 3, poz. 30).

W serii spraw, w które wpisuje się niniejsza sprawa, orzekające sądy doszły do odmiennych wniosków w zakresie wykładni art. 9 ust. 2 ustawy systemowej. Nie może to jednak doprowadzić do sytuacji, w której na mocy woli stron zostanie wyłączony obowiązek ubezpieczenia społecznego. Podmiot kwestionujący (zwykle ZUS) może wykazać przesłanki (okoliczności), których uwzględnienie przechyli schemat interpretacyjny w określonym kierunku, innym od zamierzonego przez ubezpieczonego lub płatnika

Powyższe zasady wywierają wpływ na wykładnię prawa, zwłaszcza gdy uwzględnia się ustalony stan faktyczny. W nim zleceniobiorczyni ma aktywne dwie umowy zlecenia formalnie z dwoma odrębnymi podmiotami. Pracę jednak wykonuje w jednym miejscu i polega ona na tych samych czynnościach, na rzecz tego samego podopiecznego. Z kolei podmioty zlecające są ze sobą zespolone co najmniej biznesowo, choć nie własnościowo. Zabezpieczenie ryzyka osobowego polegać miało na możliwości dostarczenia przez zainteresowaną spółkę opieki w sytuacji gdy odwołująca z jakiegoś powodu nie jest w stanie tego zrobić. W sytuacji gdy obie spółki zawierają umowę z tą samą ubezpieczoną, to w sytuacji, gdy osoba ta nie może wywiązać się z umowy, to żadna ze spółek nie jest w stanie „dostarczyć opieki” tym samym tzw. ryzyko osobowe w żaden sposób nie zostaje zabezpieczone. Zwłaszcza, że zainteresowana spółka nie utrzymuje w Niemczech żadnej infrastruktury, która pozwalałaby na samodzielną działalność.

Tak więc niespełnienie warunków przez zleceniobiorcę dla jednego z dostawców usług na teren Niemiec powodowałoby z automatu niespełnienie warunków dla drugiego dostawcy. Mając powyższe na uwadze, należy wskazać, że okoliczności faktyczne rozpoznawanej sprawy, które wiążą Sąd Najwyższy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), dają pełne podstawy do stwierdzenia, że zawierane przez zainteresowaną umowy zlecenia z drugim podwykonawcą (zainteresowaną) należy

ocenić jako czynności prawne mające na celu obejście ustawy w rozumieniu art. 58 § 1 k.c., a to powoduje, iż umowy te nie stanowią ewentualnego tytułu „zbiegowego” do podlegania ubezpieczeniom społecznym w świetle art. 9 ust. 2 ustawy systemowej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono stosownie do art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

M.G.

[a.ł.]